

OPPSUMMERING SAMFUNNS- OG TRYGDEMEDISIN

Definisjon på samfunnsmedisin: Medisin og helsearbeid som praktiseres i forhold til befolkningen som helhet og til befolkningsgrupper.

Samfunnsmedisinernes oppgave er å drive grupperettet helsearbeid for å kartlegge sykdom og helse i en befolkning og de samfunnsfaktorer som påvirker helsetilstanden. De skal tilrå, iverksette og administrere helsetiltak og helsetjenester og tilrå fordeling av helseressurser.

WHO's **definisjon på helse:** En tilstand av fullstendig, sosialt og mentalt velvære, og ikke bare fravær av sykdom eller lyte

Mål på folkehelse:

- Dødelighet
- Forventet levealder
- Sykdomsforekomst
- Egenvurdert helse
- Bruk av helsetjenester
- Helserelatert livsstil i befolkningen

Følgende **adferdsmønstre** har innvirkning på helse:

- Røyking
- Alkoholbruk
- Kosthold
- Fysisk aktivitet
- Bruk av narkotiske stoffer
- Misbruk/feilbruk av medisiner
- Seksualadferd
- Risikoadferd (risikosport, motorsykkelkjøring osv.)
- Bruk av sikkerhetstiltak: sikkerhetsbelter, hjelm osv.
- Hygiene

Inndeling av norsk helsevesen i primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Organiseringen og styringen av helsevesenet er delt inn i følgende tre nivåer:

- **Statlig.** Staten har ansvaret for overordnet styring av helsevesenet gjennom Helse- og omsorgsdepartementet, som har følgende underliggende etater:

- Helsedirektoratet
- Nasjonalt folkehelseinstitutt (NFI)
- Statens helsetilsyn
- Statens legemiddelverk (SLV)
- Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)

- **Regionalt.** Helseregionene har ansvaret for **spesialisthelsetjenesten**. Spesialisthelsetjeneste er i prinsippet alle helsetjenester som ikke er primærhelsetjeneste, bl.a. sykehusdrift. Det er fire regioner:

- Helse Sør-Øst; Østlandet og Sørlandet
- Helse Vest; Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland
- Helse Midt-Norge; Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal
- Helse Nord; Finnmark, Troms og Nordland

- **Kommunalt.** Kommunene har ansvaret for **primærhelsetjenesten**. Inkluderer:

- Fastlegeordning
- Legevaktordning
- Sykehjem
- Hjemmesykepleie og fysioterapitjenester
- Helsestasjoner og jordmor

Folketrygden er et nasjonalt sosialt forsikringssystem. Mesteparten av folketrygden administreres av arbeids- og velferdsetaten (NAV). Alle personer som er bosatt eller er arbeidstakere i Norge, er pliktige medlemmer i folketrygden. Finansieres via trygdeavgift, arbeidsgiveravgift og tilskudd fra staten.

Kompenserer for tapt arbeidsinntekt på grunn av sykdom, arbeidsløshet, alder eller tap av forsørger/familiesituasjon. Gir ytelser til dekning av utgifter, hjelp til selvhjelp og livsopphold.

NAV ledes av Arbeids- og velferdsdirektoratet. I 2006 ble Trygdeetaten og Aetat slått sammen = NAV NAV ledes sentralt fra Arbeids- og velferdsdirektoratet.

HELFO forvaltningsorgan for administreringen av refusjoner og dekning av Helsetjenester (underlagt helsedirektoratet).

Eksempler på ytelser fra folketrygden:

Tre aktuelle ytelser hvis fravær fra arbeidet på grunn av sykdom hos barn eller nære pårørende:

- Omsorgspenger
- Pleiepenger
- Opplæringspenger

Tre aktuelle ytelser hvis arbeidsuførhet hos personen selv:

• **Sykepenger**

= Erstatning av inntekt ved egen sykdom eller skade.

- 100 % av lønnen (opptil 6 G) i *maksimalt 52 uker*.
- Arbeidsgiver dekker de første 16 dagene, folketrygden resten.
- Sykemelding fra lege fra og med fjerde arbeidsdag (IA-bedrifter: Fra og med niende arbeidsdag). Dvs. at man har egenmelding i tre dager (IA: 8 dager).

• **Arbeidsavklaringspenger**

= Erstatning av inntekt ved egen sykdom og skade når personen ikke har rett på sykepenger (f.eks. fortsatt arbeidsuførhet etter 52 ukers sykemelding).

- 66 % av *lønnen inntil fire år*.
- Meldeplikt: må melde fra til NAV hver 14. dag.
- Arbeidsevnen nedsatt med minst halvparten.
- Hensikt å sikre inntekt mens personen bidrar aktivt i prosessen med å komme i arbeid.

• **Uførepensjon**

= Erstatning av inntekt ved varig sykdom, skade eller lyte som medfører varig funksjonsnedsettelse.

- 50-90 % av *inntekten inntil pensjonsalder*
- Arbeidsevne nedsatt med minst halvparten.
- Hensiktsmessig behandling og/eller arbeidsrettede tiltak gjennomgått.

Gjennom NAV kan man også søke **sosiale tjenester**, blant annet

- **Sosialhjelp:** Stønad til dem som ikke har andre muligheter til å forsørge seg selv.
- **Kvalifiseringsprogram:** Opplæring, arbeidstrening og oppfølging for å komme i gang med arbeid.
- **Midlertidig husvære.**
- **Økonomisk og annen rådgivning.**